

TARPTAUTINĖS KONFERENCIJOS „INKLIUZINIS UGDYMAS: BŪDAS SKATINTI SOCIALINĘ SANGLAUDĄ“, VYKUSIOS 2010 M. KOVO 11–12 D. MADRIDE, IŠVADOS

Europos Sąjungos Taryba, įgyvendindama strateginių Europos šalių bendradarbiavimo švietimo ir profesinio rengimo srityje gairių nuostatas (ET2020), 2009 metų gegužės mėnesį suformulavo uždavinius, pabrėžiančius inkliuzinio ugdymo plėtros svarbą. Taryba pabrėžė, kad švietimo sistemoje turėtų būti nugalėtos visos diskriminacijos formos, o jaunuoliai iš skirtingos kultūrinės ar socialinės aplinkos būtų parengti tinkamai bendrauti su bendraamžiais nepaisant skirtumų.

Tarptautinė konferencija, kurioje dalyvavo per 300 delegatų iš 40 valstybių, siekė suteikti galimybę apmąstyti kokybės, efektyvumo, teisingumo principų įgyvendinimą visuose švietimo sistemos lygmenyse. Ypač daug dėmesio buvo skirta patiriančių socialinę atskirtį mokinių inkliuzijos klausimams.

Konferencija siekė:

- Pagal Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi metų priemonių gaires nagrinėti švietimą kaip vieną esminių socialinės inkliuzijos veiksnių;
- Aptarti inkliuzinio švietimo plėtrai skirtą politiką ir pasidalinti gerąja patirtimi, ypač išsiaiškinti su mokinių, kuriems reikia specialios švietimo pagalbos ir kompensacinės technikos, ugdymu susijusius klausimus;
- Pagerinti keitimąsi gerąja patirtimi tarp ES ir Lotynų Amerikos šalių apie inkliuzinio švietimo plėtrą;
- Parengti rekomendacijų apie inkliuzinio ugdymo plėtrą projektą, vėliau jį pristatyti nacionalinio ir Europos lygmens politikams ir švietimo vadovams.

Su konferencijos programa ir esmine informacija galima susipažinti svetainėje:
<http://www.educacion.es/eu2010/agenda/educacion-inclusiva.html>

Išvados

Inkliuzinis ugdymas yra universali teisė. Jam įgyvendinti būtina formuoti politiką, kuria būtų siekiama kiekvienam piliečiui suteikti kokybiškas švietimo paslaugas. Tai reiškia, kad reikiamais ištekliais (finansiniais, žmogiškaisiais, švietimo paslaugų, techniniais ir technologiniais) turi būti aprūpinti ugdymo centrai, kad jie galėtų atsižvelgti į kiekvieno mokinio poreikius ir užtikrinti jo sėkmingą ugdymąsi, nepaisant asmeninių savybių, socialinių, kultūrinių gyvenimo ypatumų, gyvenamosios vietovės ar atninės kilmės. Ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į lyčių lygybės faktorių, nes neįgalios mergaitės ir moterys ypač diskriminuojamos.

Inkliuzinis ugdymas, pagrįstas lygių galimybių, antidiskriminacijos ir visuotinio prieinamumo principais, turi užtikrinti ugdymo kokybę ir teisingumą. Visi įvardyti principai yra vienas nuo kito neatsiejami ir vieni kitus papildantys.

Ši konferencija, kurioje dalyvavo atstovai iš Ispanijos autonominių bendruomenių, Europos, Lotynų Amerikos valstybių, savanoriu organizacijų, atitiko vieną iš keturių uždavinių, iškeltų švietimui Ispanijos prezidentavimo metais: įtakoti švietimo politiką taip, kad ji skatintų teisingumą, socialinę sanglaudą ir aktyvų pilietiškumą. Šio uždavinio įgyvendinimas susijęs su įvairiais iššūkiiais: ankstyvu dalies mokinių pasitraukimu iš švietimo sistemos, papildomos pagalbos kai kuriems mokiniams poreikiu.

Jau pasiekta didelės pažangos ugdymo teorijos, praktikos ir švietimo politikos srityse, todėl inkliuzinio ugdymo plėtra ateityje bus sklaidesnė. Svarbiu veiksmu šiame kelyje taps Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos, ypač jos 24 straipsnio, reglamentuojančios švietimo paslaugas, ratifikavimas.

Kaip ten bebūtų, inkluzinis ugdymas vis dar išlieka siekiamybe. Reikia įveikti nemažai barjerų, kad iš tiesų būtų užtikrinta kokybė, teisingumas, inkluzija, pagarba besimokančiųjų įvairovei ir galimybė veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime. Konferencijos metu ypač išsamiai nagrinėta pasiekta pažanga ir spręstinos problemos trijose švietimo pakopose: vidurinio ugdymo, profesinio mokymo ir studijų.

Konferencijos dalyviai pabrėžė, kad:

- Inkluzinis ugdymas, kai asmuo esti proceso centre, yra naudingas visiems mokiniams, t. y. neturintiems specialiųjų poreikių ir dėl neįgalumo ar kitų aplinkybių jų turintiems. Būtent inkluzinis ugdymas parengs mokinius gyvenimui pliuralistinėje visuomenėje.
- Būtina politinė valia, socialinių partnerių ryžtas ir apsisprendimas švietime įgyvendinti esminius pokyčius. Vizijos, žinių, įgūdžių ir teisinės bazės dermė yra būtina prielaida kokybiško inkluzinio švietimo plėtrai, teisingumo ir ugdymo meistriškumo principams bendrojoje visų lygių švietimo sistemoje įgyvendinti. Visuomenė turi būti įtraukta ir aktyviai dalyvauti šioje švietimo sistemos kaitoje.
- Būtina remti susijusių sektorių pastangas koordinuoti savo politiką, o taip pat keitimosi gerąja patirtimi procesą.
- Reikia parengti tinkamą mechanizmą informacijai rinkti ir analizuoti, kad būtų įmanoma vykdyti politikos, o taip pat gerosios patirties stebėseną pagal rodiklius. Šie rodikliai padėtų identifikuoti veiksnius, skatinančius ir stabdančius inkluzijos plėtrą.
- Parama pokyčiams ugdymo įstaigose ir pažanga, siekiant įgyvendinti švietimą visiems, bus skatinami, jeigu bus: lanksčios švietimo sistemos, įvairovė laikoma vertybe; pašalinti visi barjerai (būtų pritaikyta fizinė aplinka, pritaikytos programos ir mokymosi medžiaga, išnyktų skeptiškos nuostatos, būtų pakankamai įrangos ir techninės pagalbos priemonių, pagerintos socializacijos, bendravimo sąlygos, gestų kalbos ir kitų žodinės komunikacijos priemonių prieinamumas); teikiama pagalba mokytojams ir mokykloms; dirbama komandose; stipri lyderystė mokyklose; harmonija mokinių tarpe; bendradarbiavimas tarp tėvų, profesionalų ir savanorių.
- Būtina palengvinti perėjimą iš vieno švietimo lygmens į kitą, o po to į darbinę sritį; skatinti inkluzinį ugdymą nuo pat patekimo į švietimo sistemą ir ypač atkreipiant dėmesį į ankstyvą problemų nustatymą ir reikiamos pagalbos suteikimą.
- Ypatinę dėmesį reikėtų atkreipti į mokytojų rengimą (studijas ir dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimą) visuose švietimo lygmenyse. Mokytojai turėtų būti pasirengę ugdyti įvairių poreikių mokinius, nes tai yra esminė sėkmingo inkluzinio ugdymo sąlyga.
- Jaunuoliai nenori, kad su jais būtų elgiamasi kaip su vaikais. Jie pageidauja patys priimti sprendimus. Jie visi turi teisę mokytis tokiose programose, kurias baigę jaustųsi esą visaverčiai piliečiai.
- Svarbus profesinio mokymo aspektas – siekti glaudesnio ryšio tarp mokymo programų ir darbo rinkos, o taip pat sudaryti sąlygas praktiškai mokytis įmonėse.
- Inkluzijos plėtra aukštesiose mokyklose turėtų būti laikoma prioritetine sritimi, t. y. tokia pat svarbi kaip ir privalomojo mokymosi pakopose. Studijų aukštesiose mokyklose prieinamumas turėtų būti pagerintas, kad į studijų programas patektų daugiau neįgalųjų ir asmenų iš pažeidžiamų grupių. Būtina gera švietimo pagalbos sistema, ypač svarbi specialistų praktikų, veikiančių kaip „tarpininkai“ tarp studentų ir jų dėstytojų.
- Visos priemonės, įdiegtos siekiant inkluzinio ugdymo plėtros, bus naudingos visiems besimokantiems.

